

**СУЧАСНА ВІТЧИЗНЯНА ІСТОРІОГРАФІЯ (2000 р. -2011 р.) ПРО
ПРОФЕСІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО - ПЕДАГОГІЧНОЇ
ІНТЕЛІГЕНЦІЇ В КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІХ ПРОЦЕСАХ РАДЯНСЬКОЇ
УКРАЇНИ В 20-30-Х РР. ХХ СТ.**

У статті здійснено аналіз сучасної вітчизняної історіографії (2000-2011 рр.), в якій спеціально чи в контексті з іншою проблемою висвітлена професійна діяльність української науково-педагогічної інтелігенції в культурно-освітніх процесах радянської України 1920-30-х рр.

Ключові слова: науково-педагогічна інтелігенція, культурно-освітні процеси радянської України в 1920-30-х рр., сучасна вітчизняна історіографія (2000-2011 рр.), вчені педагогічних наук.

Історіографічний аналіз актуальних проблем є доцільним у тому сенсі, що виокремлює вже набуті знання, показує закономірності внутрішнього розвитку проблеми, її наукові інтерпретації, аналізує та спрямовує інформаційний потік. Важливість історіографії полягає і в тому, що, використовуючи різноманітні методи пізнання, вона покликана виявити теоретичний рівень, методологічні новації та проблемно-тематичні пріоритети сучасних історичних праць. Наукова необхідність історіографічного дослідження професійної діяльності української науково-педагогічної інтелігенції в культурно-освітніх процесах радянської України у 1920–1930-ті рр. продиктована наявністю великої кількості наукових праць, опублікованих вітчизняними дослідниками за останнє десятиріччя. Вони відзначаються розмаїттям методологічних підходів та оцінок, інтерпретацій подій і явищ, спростуванням догм і стереотипів, а з іншого боку, появою нових ідеологем та міфів.

Метою нашого дослідження є комплексний аналіз сучасної вітчизняної історіографії періоду 2000 – 2011 рр. з визначеної проблеми, що передбачає виконання таких завдань: 1. Показати причини більш поглибленого вивчення проблеми в сучасній вітчизняній історіографії; 2. Визначити основні концептуальні та методологічні зміни у підходах, які з'явилися в історичних та педагогічних працях з даної теми після 2000 р.; 3. Зробити висновки щодо важливості надбань сучасної вітчизняної історіографії з позицій історичної науки та накреслити перспективні напрямки проблеми.

На початку ХХІ ст. розвій проблеми професійної діяльності науково-педагогічної інтелігенції розширюється та поглиблюється. Це, на нашу думку, пов'язано, насамперед, з актуалізацією реформ у системі вищої освіти незалежної України, її переорієнтацію на європейські та світові стандарти, що передбачає, зокрема, і підвищення кваліфікаційного рівня викладачів вищих навчальних закладів до європейських вимог. У зв'язку з цим, підвищився інтерес дослідників, як педагогічних, так і історичних наук, до проблем, пов'язаних з професійною діяльністю викладачів вищих навчальних закладів різних історичних періодів, особливо тих, які передбачали суттєві реформи в системі вищої освіти. Показовими у цьому сенсі були 1920-30-ті рр., коли відбулися глобальні зміни в системі вищої освіти: її реформування, переорієнтація на радянські концептуальні та ідеологічні підходи, нові стандарти у підборі педагогічних кадрів, їх перепідготовки та підготовки, які відповідали тодішнім як економічно господарчим завданням, так і ідеологічним критеріям правлячої партії. З іншого боку, інтерес науковців поглибився і тому, що в 1990-х рр. вийшло чимало літератури, в якій діяльність педагогічних кадрів вищої школи УСРР вивчалася лише в контексті іншої тематики, зокрема в працях про радянську інтелігенцію, вплив сталінізму на долю інтелігенції, репресивну політику влади щодо інтелігенції тощо. Показово, але окремих досліджень, у яких спеціально вивчалася тема про діяльність науково-педагогічних кадрів вищої школи УСРР не було. У зв'язку з цим, на наш погляд, науковці і розпочали заповнювати цю прогалину в історіографії.

Варто відзначити, що на початку ХХІ ст. виходять праці, в яких діяльність викладачів вищої

школи вивчалася переважно в контексті праць про систему вищої освіти УСРР, її регулювання, участь інтелігенції в українізаційних процесах 1920-30-х рр., також у працях про репресії щодо науково-педагогічної інтелігенції. Також, нами встановлено, що у перші роки ХХІ ст. значно актуалізуються проблеми, пов'язані з професійною діяльністю науково-педагогічної інтелігенції 1920-30-х рр., вагомим здобутком цього періоду стали, праці спеціально присвячені різноплановим питанням історії науково-педагогічної інтелігенції, кадровому забезпеченню вищої школи УСРР. Хоча діяльність професорсько-викладацького складу не розглядається в них комплексно, але досить багатоаспектно, що в теоретичному та методологічному сенсі значно доповнило та урізноманітнювало бачення досліджуваної теми.

Так, важливі узагальнення про державну політику щодо професорсько-викладацьких кадрів радянської України (1920 – 1930-ті рр.) здійснено в наукових розвідках О. Осмолівської, які написані на основі як відомого, так нововиявленого нею архівного матеріалу [19]. Нове те, що дослідниця торкнулася аспектів, які значно проливають світло на питання залежності вищої школи, її педагогічного персоналу від суспільно-політичних процесів, що значно впливало на професійну діяльність викладачів вищих навчальних закладів [19]. Нею доведено, що в процесі реформування вищої школи професорсько-викладацькі кадри поступово ставали об'єктом заідеологізованої державної політики, що базувалася на класовому підході [19, с. 5]. Проте, багато питань, пов'язаних з роботою професорсько-викладацького складу, залишилися поза увагою її праці, зокрема, як своєю діяльністю професорсько-викладацький склад вишів впливав на культурно-освітні зміни, реформи, які відбувалися у вищій школі України, чи завжди їхня праця була позитивом для розвитку вищої школи УСРР тощо. У контексті аналізу теми слід відзначити і працю відомого історика В. Даниленка [5], у якій історія науково-педагогічної інтелігенції радянської України 20-30-х рр. ХХ ст. висвітлюється через призму долі найближчого оточення народного комісара освіти УСРР М.О. Скрипника, його заступників та вчених секретарів (Ерстенюка, Озерського, Бадана-Яворенка, Полоцького, Карпенка, Хвилі).

Найбільш вагомим здобутком сучасної історіографії можна назвати наукову працю дослідника з Харкова М. Кузьменка, яка вилилася в солідну докторську дисертацію [11]. Важливо те, що у його наукових дослідженнях вперше науково-педагогічна інтелігенція 1920-1930-х рр. стала предметом системного аналізу. М. Кузьменко розглядає науково-педагогічну інтелігенцію як суб'єкт історії та соціально-професійну групу, яка пристосувалася до нових умов під впливом більшовицької модернізації, тобто ставала об'єктом впливу різних факторів. Звертає на себе увагу й те, що М. Кузьменко, на відміну від багатьох авторів, цілком позбавлений ідеалізації ролі і місця інтелігенції в українізації і національному відродженні 20-х рр. ХХ ст. Навпаки, в роботі наголошується на її наполегливій і неухильній радянській духовного життя, що врешті-решт звело нанівець національне відродження. Новим є виокремлення творчого доробку науково-педагогічної інтелігенції, котрий розглядається як результат їх професійної діяльності, а не в контексті історіографічного аналізу літератури 20-30-х рр. ХХ ст.

Важливі дані, оцінки, результати професійної діяльності науково-педагогічної інтелігенції знаходяться в працях про українізаційні процеси в освітньо-культурній сфері 1920-30-х рр. Різноманітні заходи, які здійснювала українська інтелігенція для розширення сфери вживання української мови у різних напрямках суспільного життя, у тому числі вищій освіті та науці, було розглянуто у дослідженні Д. Бачинського [1]. Окремі питання, пов'язані з відродженням української системи освіти, діяльністю професорсько-викладацького складу, проаналізовано у праці С. Цвілюка [25].

Значний розвиток досліджувана тема знайшла в роботах про репресії радянської влади щодо наукової та науково-педагогічної інтелігенції в 1920-х-30-х рр., які не тільки великою мірою підживляли викладацьку роботу науково-педагогічних кадрів у вищих навчальних закладах УСРР, але й практично унеможлилювали та звели її нанівець у 1930-х рр. У цьому контексті велику зацікавленість у нас викликала книга В. Марочки «Репресовані педагоги України: жертви політичного терору (1929 – 1941)» [17], яка широко висвітлює масові репресії проти співробітників Народного комісаріату освіти, Українського науково-дослідного інституту педагогіки, професорів та викладачів, працівників народних відділів освіти. Важливо також і те, що автор у своєму

дослідженні спирається на матеріали архівно-кримінальних справ та періодичні видання 30-х рр., службові анкети, виявлені в українських та зарубіжних архівах. Історію репресій радянської влади проти освітян Одеської області (Іванківський район) показано в книзі І. Бриноша та Е. Петровського [2]. Ідеологічні аспекти політичних репресій проти наукової інтелігенції в радянській Україні в 1920 – 1930-ті роки вперше детально розглядаються в дослідженні Н.М. Литвин [13]. У її праці вірно встановлено, що ідеологічне забезпечення політичних репресій, спрямованих проти наукової інтелігенції, було одним з важливих напрямків партійної, організаційно-ідеологічної роботи в радянській Україні 1920 – 1930-х років, що не тільки негативно позначалося на фаховій праці викладацького складу вишів радянської України 1920-х рр., але під час масштабних репресій проти суспільства в 1930-х рр. [13, с. 5]. Багато нерозв'язаних досі питань щодо роботи науково-педагогічної інтелігенції вищої школи було розкрито в дослідженнях Є.М. Стрижака про кадрове забезпечення середньої та вищої школи УСРР в 1920 – 1930-х роках та наслідки репресій щодо педагогічного персоналу [21; 32]. Також дослідник детально проаналізував вплив репресій на кадрове забезпечення викладачами вищої школи республіки в 1930-х рр. [21]. Низку важливих питань, пов'язаних з досліджуваною тематикою, піднято в кандидатській дисертації та наукових статтях М. Харламова про розвиток професійно-технічної освіти в УСРР у 1921-1929 рр., яку забезпечували науково-педагогічні кадри [23].

Правомірно до аналізу залучено і праці вчених-педагогів, які були опубліковані у вигляді докторських та кандидатських дисертацій та авторефератів дисертацій. Цінність такого роду робіт у тому, що вивчення окремих аспектів досліджуваної теми подається з позицій педагогічних наук, що поглиблює та урізноманітнює концептуальне бачення на визначену проблему. Інтерес з позицій розвитку досліджуваної проблеми викликає п'ятий розділ докторської дисертації В. Липинського «Становлення і розвиток нової системи освіти в УСРР у 20-ті роки», що була захищена в 2001 році [12]. Новизна полягає в тому, що дослідник відкидає ідеологічні нашарування як радянської історіографії, так і новітні погляди відносно процесів, що відбувалися в системі освіти, у тому числі і вищої, негативне ставлення до розробників концепції освіти в УСРР, а також осіб, причетних до її удосконалення і реалізації. На тверде переконання В. Липинського, «Г. Гринько, О. Шумський, М. Скрипник, А. Приходько, Я. Ряппо та інші керівники освіти були високоосвіченими людьми, фахівцями у галузі освіти. Їх діяльність спрямовувалася на духовне та економічне відродження Батьківщини і принесла вагомий здобутки» [12, с. 31]. Ми вважаємо, що дослідник перебільшує внесок керівників освіти в економічний та духовний розвиток УСРР, хоча і слід віддати належне їхній освіті, реформам в галузі національної політики в системі вищої освіти тощо, але не можна забувати і про те, що вони, як керманічі органів державного управління освітою, стали рушієм політизації і пролетаризації вищих навчальних закладів, у тому числі і професорсько-викладацького складу, що надалі негативно позначилося на духовних показниках УРСР.

Тенденції розвитку державного управління вищою освітою в Україні у період 1920-30-х рр. досить ґрунтовно висвітлено в третьому та четвертому розділі докторської дисертації С. Майбороди, яка була захищена в 2002 р. [16]. У дослідженні доцільно наголошено, що в 1924-1928 рр. простежується тенденція українізації вузів і управлінського апарату, яку здійснював Наркомос України. Передбачалось запровадити викладання українською мовою в педагогічних, сільськогосподарських, соціально-економічних навчальних закладах тощо. Окремі педагоги заохочувались до викладання українською мовою. Для кожного вищого навчального закладу було встановлено термін «цілковитої українізації» [16, с. 11]. У роботі також детально аналізується діяльність Народних комісарів освіти України – В. Затонського, О. Шумського, М. Скрипника, звертається увага на стиль їх керівництва та слушно зазначається, що, незважаючи на реформаторську діяльність керівництва НКО, органи державного управління освітою впроваджували надмірну ідеологізацію в діяльність вищих навчальних закладів [16, с. 12]. Історико-педагогічний аналіз щодо внеску в соціально-педагогічну теорію і практику українських учених-педагогів: В. Артаунова, В. Володимирського, О. Залужного, А. Макаренка, Я. Мамонтова, С. Моложавого, С. Сірополка, Я. Чепіги здійснено в докторській дисертації Л. Штефан [25, с. 21]. Цілісний аналіз теорії та практики підготовки соціально-педагогічних кадрів в Україні у 20-30-ті

рр. XX століття проведено у дослідженні Л. Донченко [6]. Зацікавленість викликає насамперед представлений в роботі матеріал, який розкриває внесок провідних педагогів і діячів освіти 20-30-х рр. (Г. Гринька, О. Залужного, А. Макаренка, Я. Мамонтова, О. Попова, С. Русової, Я. Ряпо, І. Соколянського) в розробку питань підготовки соціально-педагогічних кадрів (визначення мети, завдань, вимог до професійних якостей соціально-педагогічних працівників; обґрунтування наукових засад якісної підготовки соціально-педагогічних кадрів; визначення ефективних форм та методів навчання) [6, с. 5]. Окремі аспекти досліджуваної теми затронуті в працях Н. Сафонові про педагогічні інновації у спадщині вітчизняних педагогів 20-х років XX століття [21; 29]. Зокрема, нашу увагу привертає вперше проведений та оприлюднений дослідницею цілісний системно-структурний аналіз педагогічних інновацій у спадщині плеяди видатних педагогів 20-х років XX століття та виділенні основних їхніх тенденції (створення національної світської школи; стихійна революційна педагогічна творчість; українізація всіх видів шкільництва; децентралізація управління освітою; реформування освіти з використанням ідей експериментальної та гуманістичної педагогіки, теорії «вільного виховання», «трудової школи»; розвиток рефлексологічного та педологічного напрямків у педагогіці) тощо [21, с. 6]. Також привертає увагу дослідження Н. Осьмук про ідеї реформаторської педагогіки в дослідженнях українських освітніх діячів 20-х – початку 30-х років XX століття [19]. Важливість одержаних результатів полягає в тому, що дослідницею з позицій сьогодення здійснений цілісний аналіз, пов'язаний з дослідженнями ідей реформаторської педагогіки українськими освітніми діячами 20-х – початку 30-х років XX ст.

Також до аналізу були залучені праці узагальнюючого характеру, статті та інші аналітичні матеріали. Багато інформації про різнопланову роботу професорсько-викладацького складу, всебічний аналіз творчої спадщини відомих педагогів І. Соколянського, О. Залужного, В. Протопопова, Я. Чепіги, Я. Мамонтова, С. Ананьїна, А. Макаренка подано в працях узагальнюючого характеру з історії української школи, вищої педагогіки і науки України [9], підручниках з історії педагогіки для студентів вищих навчальних закладів [7; 3]. Значно доповнюють досліджувану тему навчальні посібники, в яких подаються найяскравіші й найхарактерніші твори видатних українських просвітителів і педагогів, документи про школу, архівні матеріали, що свідчать про стан вищої освіти й педагогічної думки досліджуваного періоду [15].

Таким чином, завдяки історичним дослідженням, що були видрукувані у період 2000 – 2011 рр., вдалося відтворити історичну правду на шляху професійної діяльності науково-педагогічної інтелігенції в 1920 – 30-х рр. Аналітичне осмислення здобутків сучасної вітчизняної історіографії показало, що в цій галузі намітилися глибинні результати, адже було захищено низку докторських та кандидатських дисертацій про систему вищої освіти УСРР, її регулювання, участь інтелігенції в українізаційних процесах 1920-30-х рр., в контексті яких показана плідна робота професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів УСРР. Нами відзначено, що вагомим здобутком стало те, що виходять праці, спеціально присвячені науково-педагогічним кадрам різних регіонів УСРР, а також біографіям відомих педагогів, які брали активну участь у державних, освітніх та культурних процесах 1920-30-х рр. У цих працях професійна діяльність професорсько-викладацького складу розглядається більш конкретно та всебічно. Завдяки оприлюдненим даним, багато з яких вперше потрапили до наукового обігу, професійна діяльність викладачів вищої школи УСРР розглянута з різних точок зору, показані без ідеалізації реальні успіхи професорсько-викладацького складу в сфері розбудови національних тенденцій вищої школи, їхня наполеглива та неухильна праця в напрямку радянської духовного життя, що, врешті-решт, звело нанівець національне відродження.

Велику роль у розв'язанні багатьох ключових питань з історії української науково-педагогічної інтелігенції досліджуваного періоду відіграли праці вчених-педагогів, де цілком з нових світоглядних та методологічних позицій проаналізовані цінності, які пропагували українські вчені-педагоги в 1920-х рр. у вищій школі УСРР. Представлені дослідження засвідчили, що окремої праці, об'єктом якої б виступала науково-педагогічна інтелігенція в культурно-освітніх процесах 1920-30-х рр., до цього часу немає. Проте, вчені-дослідники досить ґрунтовно доповнили знання

про внесок у соціально-педагогічну теорію і практику українських учених-педагогів: В. Артаунова, В. Володимирського, О. Залужного, А. Макаренка, Я. Мамонтова, С. Моложавого, І. Соколянського, С. Сірополка, Я. Чепіги. Детально проаналізували основні реформаторські ідеї, педагогічні інновації у спадщині вітчизняних педагогів, таких як Г. Гринько, О. Попов, Я. Ряпо, І. Соколянський, яких довгий час в радянській історіографії розглядали з критичної точки зору, а з позицій сучасних дослідників, переважним чином, лише як керівників Наркомосу або керманців радянської педагогіки. Вченим-педагогам вдалося в процесі цілісного аналізу їхньої спадщини виокремити основні реформаторські педагогічні ідеї, які були досить раціональними і могли б працювати на перспективу, серед яких: українізація всіх видів шкільництва; реформування освіти з використанням ідей експериментальної та гуманістичної педагогіки, теорії «вільного виховання», «трудої школи». Цікаві міркування було висловлено і щодо діяльності, стилю керівництва Народних комісарів освіти України – В. Затонського, О. Шумського, М. Скрипника. Переважна більшість науковців прийшли до справедливого висновку, що, незважаючи на реформаторську діяльність керівництва НКО, органи державного управління освітою впроваджували ідеологізацію, політизацію і пролетаризацію в діяльність вищих навчальних закладів, у тому числі і професорсько-викладацького складу. Науковцям досить багато вдалося зробити щодо осмислення недоліків і прорахунків, негативних тенденцій у становленні й розвитку системи державного управління вищою освітою.

Проте вищеназвані результати досягнень у галузі історичних та педагогічних наук явно недостатні, оскільки багато питань, пов'язаних з діяльністю науково-педагогічної інтелігенції, викладацькою роботою професури вищої школи УСРР чекають на свого дослідника, який більш повно розкриє причини небажання багатьох викладачів брати участь в українізації вищої школи. Також нерозв'язаними залишаються питання участі професорсько-викладацького складу в радянській та пролетаризації вищої школи УСРР тощо. Поза увагою істориків залишається дослідження впливу українізації на повсякденне життя науково-педагогічної інтелігенції радянської України в 1920-х - 30-х рр.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Бачинський Д.В. Інтелігенція Української СРР в українізаційних процесах 20-х – початку 30-х років ХХ ст.: Автореф. дис. ... канд. істор. наук.: 07.00.01. / Д.В. Бачинський; Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. – Чернівці, 2004. – 18 с.
2. Бринош І. Біль минулого: нариси з історії репресій 1930-х років серед освітян Одеської області (Іванківський район) / І. Бринош, Е. Петровський; Ред. кол.: Л.В. Ковальчук та ін.– Одеса: СМІЛ, 2006. – 224 с.
3. Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Черкаська область / ред. рада вид.: В.Г. Кремень (гол) [та ін]; редкол. тому: А.І. Кузьмінський (гол.) [та ін.]. – К.: Знання України, 2010. – 315 с.
4. Гончарова О.В. Видатні представники радянської педагогіки 20-30-х рр. ХХ ст. про роль самоврядування у формуванні свідомої дисципліни / О.В. Гончарова // Гуманізація навчально-виховного процесу: зб. наук. пр. – Слов'янськ: Слов'ян. держ. пед. ун-т, 2009. – Вип. 43. – С. 75-80.
5. Даниленко В.М. Соціальний тип та інтелектуально-освітній рівень номенклатури скрипнівського наркомату. Біографічні нариси / В.М. Даниленко, М.М. Кузьменко. Севастополь: «Вебер», 2003. – 56 с.
6. Донченко Л.І. Підготовка соціально-педагогічних кадрів у вітчизняній теорії та практиці (20-30-ті рр. ХХ століття): Автореф. ... дис. канд. пед. наук.: 13.00.01 / Л.І. Донченко – загальна педагогіка та історія педагогіки; Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. Харків, 2007. – 23 с.
7. Зайченко І.В. Історія педагогіки. У двох книгах. Книга II: Школа, освіта і педагогічна думка в Україні. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / І.В. Зайченко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. – 1032 с.
8. Іванцова Н.І. Розвиток професійної робітничої освіти без відриву від виробництва у 1921—

- 1930 рр. в Україні: Автореф. ... дис. канд. іст. наук.: 07.00.01./ Н.І. Іванцова; Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна. Харків, 2008 р. – 19 с.
9. Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія / Уклад.: О.О. Любар; За ред. В.Г. Кременя. – К.: Знання, 2005. – 767 с.
 10. Коваль М.В. Громадсько-політична та культурно-освітня діяльність В. П. Затонського: Автореф. ... дис. канд. іст. наук.: 07.00.01. / М.В. Коваль; Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. – Чернівці, 2007. – 20 с.
 11. Кузьменко М.М. Науково-педагогічні кадри вищої школи радянської України в 1920 – 1930 рр. / М.Н. Кузьменко // Наука. Релігія. Суспільство. – 2003. – № 1. – С. 147-155.; Його ж. Науково-педагогічна інтелігенція УСРР 20 – 30-х рр. ХХ ст.: еволюція соціально-істориченого типу: Автореф. ... дис. докт. істор. наук.: 07.00.01. / М.Н. Кузьменко; Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна. – Харків, 2005.- 42 с.
 12. Липинський В.В. Становлення і розвиток нової системи освіти в УСРР у 20-ті роки: Автореф. дис. ... докт. іст. наук.: 07.00. 01./ В.В. Липинський - Х., 2001.– 31 с.
 13. Литвин Н.М. Політичні репресії проти наукової інтелігенції в радянській Україні в 1920 – 1930-х роках (ідеологічні аспекти проблеми): Автореф. ... дис. канд. іст. наук.: 07.00.01. / Н.М. Литвин; Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – К., 2006. – 23 с.
 14. Лук'янова В.А. Розвиток експериментальної педагогіки в Україні (20-30-роки ХХ століття):Автореф. ... дис. канд. пед. наук: 13.00.01. / В.А. Лук'янова; Харківський державний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди - Харків, 2003. – 16 с.
 15. Любар О.О. Історія української школи і педагогіки: Навч. посібник / О.О. Любар, М.Г. Стельмахович, Д.Т. Федоренко. – К.: Знання, 2006. – 447 с.
 16. Майборода С.В. Державне управління вищою освітою в Україні: структура, функції, тенденції розвитку (1917-1959 рр.): Автореф. ... дис. докт. наук з державного управління.: 25.00.01./ С.В. Майборода; Українська Академія державного управління при Президентові України. – Київ, 2002. – 41 с.
 17. Марочко В. Репресовані педагоги України: жертви політичного терору (1929-1941) / В. Марочко, Хіллінг. – К.: Наук. світ, 2003. – 302 с.
 18. Осмолівська О.Ю. Державна політика щодо професорсько–викладацьких кадрів радянської України (1920 – 1930-ті рр.): Автореф. ... дис. канд. істор. наук. 07.00.01. / О.Ю. Осмолівська. - Донецьк – 2004- 25 с.
 19. Осьмук Н.Г. Ідеї реформаторської педагогіки в дослідженнях українських освітніх діячів 20-х – початку 30-х років ХХ століття: Автореф. ... дис. канд. пед. наук.: 13.00.01. / Н.Г. Осьмук; Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка. – Суми, 2011. – 20 с.
 20. Пантюк М.П. Підготовка майбутнього вчителя до виховної роботи у вітчизняній педагогіці ХХ століття: Автореф. ... дис. докт. пед. наук.: 13.00.01. / М.П. Пантюк. – Дрогобич, 2011. – 41 с.
 21. Сафонова Н.В. Педагогічні інновації в спадщині вітчизняних педагогів 20-х років ХХ століття: Автореф. ... дис. канд. пед. наук.: 13.00.01. / Н.В. Сафонова – ДВНЗ “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди”, Переяслав-Хмельницький, 2010. – 21 с.
 22. Стрижак Є.М. Кадрове забезпечення середньої та вищої школи УСРР: історичний досвід 1920-1930-х років:Автореф. ... дис. кан. істор. наук.: 07.00.01. / Є.М. Стрижак; Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького. – Черкаси, 2008. – 29 с.; Його ж. Репресії 1930-х років та їхні наслідки для кадрового забезпечення середньої і вищої школи УСРР / Стрижак Є.М. – Черкаси: «Вертикаль», 2007. – 72 с.
 23. Харламов М.І. Розвиток сільськогосподарських професійних шкіл в УСРР у 1921–1929 рр. Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Збірник наукових праць / М.І. Харламов.– Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2007. – Вип. 10. – С. 161–168.
 24. Цвілюк С.А. Українізація України тернистий шлях національно-культурного відродження за доби сталінізму. Видання друге, перероблене й доповнене / С.А. Цвілюк. – Одеса,

«Астропринт», 2009. – 382 с.

25. Штефан Л.А. Становлення та розвиток соціальної педагогіки як науки в Україні (20-90-ті рр. XX ст.): Автореф. дис. ... докт. пед. наук.: 13.00.01. / Л.А. Штефан.– Х., 2003.– 43 с.

Кирьянова Е. Современная отечественная историография (2000 г. - 2011 г.) о профессиональной деятельности украинской научно-педагогической интеллигенции в культурно-образовательных процессах советской Украины 20-30-х гг. XX в.

В статье осуществлен анализ современной отечественной историографии (2000-2011 гг.), в которой специально или в контексте с другой проблемой освещена профессиональная деятельность украинской научно-педагогической интеллигенции в культурно-образовательных процессах советской Украины 1920-30-х гг.

Ключевые слова: научно-педагогическая интеллигенция, культурно-образовательные процессы УССР в 1920-30-х гг, современная отечественная историография (2000-2011 гг), ученые педагогических наук.

Kiryanova O. Modern national historiography (2000 -2011 years) the professional activities Ukraine scientific - pedagogical intellectuals in the cultural and educational process, the Ukraine in 20-30-ies of twentieth century.

The article analyzes the current national historiography (2000-2011 years), which specifically or in the context of another problem highlighted the professional activities of the Ukrainian scientific-pedagogical intellectuals in the cultural and educational processes Soviet Ukraine 1920-30-ies.

Keywords: scientific-pedagogical intelligentsia, cultural and educational processes USSR in 1920-30-ies, the current domestic historiography (2000-2011 years), scientists pedagogical sciences.

Одержано 24.09.2012